

Algimantas Zolubas. Dvi lentos: atminimo ir užmaršties

Vilniuje Odminių gatvėje ant namo pažymėto 10 numeriu 2012 m. rugsėjo 23 d. buvo atidengta memorialinė lenta prelatui Mykolui Krupavičiui. Ant to paties namo, netoliese 2015 m. liepos 17 d. atidengta lenta Aukščiausios Tarybos-Atkuriamojo Seimo deputatui, Lietuvos kariuomenės vyriausiajam kapelionui monsinjorui Alfonsui Svarinskui, nes jie čia gyveno. Pirmosios lentos iniciatorius buvo monsinjoras A. Svarinskas, autorius architektas Mindaugas Kerys, antrosios iniciatorė – Signatarų klubo prezidentė Birutė Valionytė, autorė skulptorė Daliutė Ona Matulaitė.

Iškalbingos lentų nuotraukos: pirmosios bareljefas atitinka M. Krupavičiaus portretą, užrašai ryškūs, todėl lenta laikytina meno kūrinium. Iš antrosios žvelgia visiškai nepanašus į A. Svarinską asmuo, užrašus galima perskaityti tik palypėjus kopėčiomis: („Šiame name 1991–2014 m. gyveno monsinjoras Alfonsas Svarinskas. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos deputatas, Lietuvos kariuomenės vyriausiasis kapelionas, politinis kalinys, Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komiteto narys“), todėl kūrinyje laikytinas kūrybinės minties aborto išdava, skirta iškilios asmenybės užmarščiai. Kodėl A. Svarinsko lentos sukūrimui nebuvo pasirinktas M. Kerys vien dėl profesionalumo ir pasiteisinusio kūrybos stiliaus, o D. O. Matulaitė, galima nesunkiai suvokti: pirmąjį projektą finansavo Vilniaus savivaldybė, antrąjį – Seimas, o čia jau suma „apvalesnė“.

Lentos A. Svarinskui atidengimo metu renginio dalyviai pastebėjo ir aptarinėjo akivaizdų lentos broką, o netrukus visuomeninės organizacijos, kadangi nei su velionio artimaisiais, nei su visuomeninėmis organizacijomis projektas nebuvo derintas, kreipėsi į Signatarų klubą ir Seimą dėl lentos pakeitimo, tačiau jau paminėtos ir antrosios monsinjoro mirties metinės, o lenta nepakeista. Labai panašu, kad užrašas neišryškintas sąmoningai, nes, ištrynus vardą, ištrinama atmintis apie žmogų; monsinjoras nėjo į kompromisus dėl vertybinių dalykų nei su sovietais, nei su dabartine valdžia, todėl atminimo įamžinimas buvo tik suvaidintas, tik pademonstruota įamžinimo regimybė.

Norėdamas išsiaiškinti netoleruotiną padėtį, šių eilučių autorius telefonu kreipėsi į Signatarų klubo prezidentę B. Valionytę, tačiau pastaroji, neneigdama lentos prastos kokybės, tepaaiškino, kad lentą kūrėsi tituluota skulptorė (tarsi jos titulas kompensuotų blogą kokybę), Seimas esąs lentos savininkas, todėl ji nuo tolimesnio lentos reikalo atsiribojanti.

Minimu reikalu susirūpino ir į atminimo lentos tvirtintojus kreipėsi vyskupas Jonas Kauneckas. Tikėtasi, kad titulų garbintojai į vyskupo kreipimąsi atsilieps, kad akibrokštui prilygstanti padėtis bus nedelsiant pakeista, tačiau niekaip nesureaguota.

Ar tokiu Signatarų klubo ir Seimo elgesiu neprovokuojamas monsinjoro artimųjų ir laisvės kovotojų nesankcionuotas žingsnis – esamą lentą pašalinti ir pritvirtinti naują? Elgesys negarbingas, nedoras.